

La lingua su misura offerta passo a passo.

Język na miarę ucznia, krok po kroku

Katarzyna Kuczborska-Przybylska

Dynamika dziecięcej grupy językowej, w której pracujemy, różni się zasadniczo od dynamiki jakiegokolwiek innej grupy wiekowej. Jednocześnie zaś wielojęzyczność współczesnej Europy stawia przed nauczycielem-lingwistą bezdyskusyjny obowiązek odnalezienia takich sposobów przekazania posiadanej przez niego wiedzy, aby uczyć i bawić jednocześnie, a ponadto stymulować rozbudzenie i rozwój wielokulturowej świadomości ucznia-dziecka.

Tradycja guwernerska minionych wieków uodowodniła, że motywacja małego ucznia może być z powodzeniem kształtowana już od najmłodszych lat jego życia i że podstawowym zadaniem nauczyciela języka obcego jest postawienie się w sytuacji poznawczej małego człowieka.

Pozwolić dziecku cieszyć się z faktu używania języka obcego, nauczyć je korzystania z jego własnej intuicji i zaniechać bezustannego poprawiania – oto klucze do zdobycia zaufania kilkuletniego poligloty. Krok po kroku wprowadzamy małego ucznia na trudne ścieżki obcojęzycznej aktywności językowej.

Podstawowym zadaniem współczesnego pedagoga wydaje się być zachęcenie dziecka do udziału w procesie poznawczym oraz do akceptacji naszych działań, ponieważ możemy, co wydaje się być naturalnym, napotkać u dziecka postawę negacji lub odrzucenia a nawet ucieczki od rozwiązywania zadania.

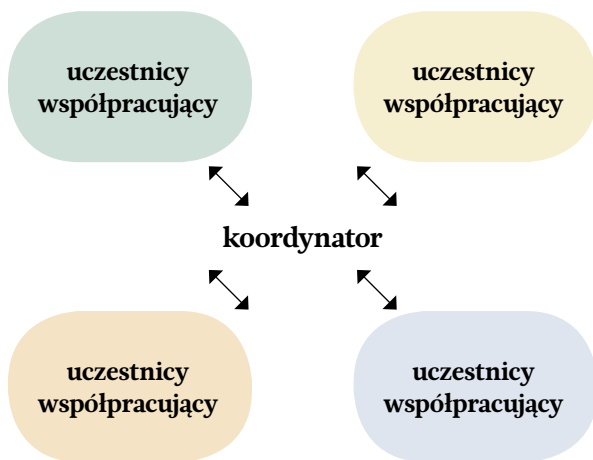
I choć u kilkuletnich dzieci trudno mówić o ukształtowanej świadomej motywacji w procesie uczenia się języka obcego, chętnie podejmują one gry i zabawy edukacyjne, łatwo współdziałają w grupie rówieśniczej, do której zostają włączone, a nade wszystko fascynuje je współzawodnictwo pomiędzy

grupami i przyjmowanie zasłużonej wygranej. Im dziecko starsze, tym bardziej świadomie uczestniczy w procesie poznawczym, przekonując się jaki jest cel działań nauczyciela języka obcego, którego naukę wybrało samo, przy pomocy rodziców, rodziny lub rówieśników.

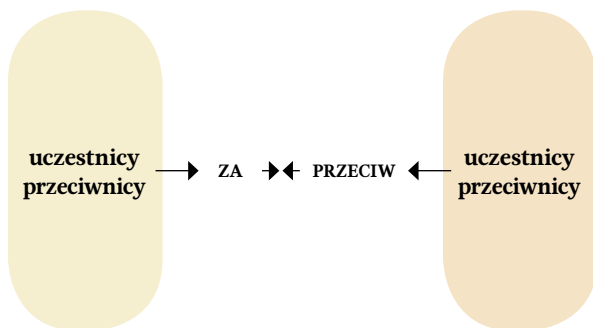
Podejmowanie wysiłku intelektualnego, jako takiego, jest więc niejako następstwem wytworzenia się w umyśle dziecka-ucznia przyjemności z faktu przynależności do grupy czy samej przyjemności komunikowania się z nauczycielem lub kolegami, szczególnie przy użyciu choćby najprostszych struktur obcojęzycznych.

Nie wahajmy się więc poszukiwać coraz to nowszych sposobów nauczania, tak, aby zapewnić dzieciom i naukę i rozrywkę.

Spróbujmy możliwie jak najczęściej dzielić klasy na grupy: współpracujące lub rywalizujące.

Schemat 1. Model grupy współpracującej (oprac. własne)

Schemat 2. Model grupy rywalizującej (oprac. własne)

Musimy mieć jednocześnie na uwadze fakt, by zawsze pozostawić dziecku margines błędu, nauczyć je poznawania skali błędów własnych oraz błędów współuczestników zabawy, a nade wszystko pamiętajmy, by nie zabraniać w trakcie wykonywania ćwiczeń wyrażania przez małego ucznia swego własnego zdania.

Nie zapominajmy też o samotnikach, indywidualistach, a także o dzieciach bardzo zdolnych lub o tych, które nie mogą dołączyć do czołówki. Dajmy im wszystkim szansę, by mogli się popisać. Taki popis często przełamuje lęki i bariery, nieważne, że czasem wywołuje śmiech innych małych uczestników zajęć językowych. Na lekcji języka obcego jest także czas na dobrą zabawę, zabawę spontaniczną, pełną entuzjazmu.

Wspólny moment startu, ale zróżnicowane rezultaty etapowe i końcowe to normalny efekt współzawodnictwa zespołowego. Pamiętajmy ponadto, że typy ćwiczeń powinny zmieniać się co 15-20 minut i że czas trwania jednostki dydaktycznej nie może kłócić się z możliwościami motorycznymi sześciu-, ośmio- czy dziesięcioletków.

Trwałe przyswojenie wiedzy przez dorosłego człowieka zastępowane jest w grupie dziecięcej przez ciągłą obserwację będącą podstawą mniej lub bardziej efektywnego zapamiętywania przez małego eksperymentatora – ucznia kreatywnego, ale często pracującego nieregularnie i tracącego zapał przy niewielkich nawet przeszkodach w przyswajaniu struktury nowego języka.

Zapytajmy dziecko jakie inne słowo kojarzy mu się z pojęciem *piosenka* a wymieni natychmiast: *muzyka – śpiew – zespół – melodia – tekst – rytm – gitara – instrument – dźwięk – festiwal – radość – koncert – internet...*, poprośmy, żeby opisało zakres słowa *poezja*, a usłyszymy: *wiersz – miłość – spokój – samotność – odpoczynek – radość – smutek – piękno – myśl – rym – przeżycie – teatr...* ale zanim mały uczeń wyrazi te skojarzenia w języku obcym minie wiele lat i popłynie niejedna łza, bo dziecko i tak może reagować na porażki.

Krok zatem po kroku uczmy małego poliglotę cierpliwości w przyswajaniu obcych treści, a zapału mu z pewnością nie zabraknie. Mówmy do niego dużo w obcym języku, niech zapamięta intensywność, długość trwania, tempo i rytm zdań. Pewnego dnia usłyszymy, jak wypowie je sam.

A przede wszystkim: nie zniechęcajmy małych słuchaczy ani nie zniechęcajmy się sami. Inteligentna riposta znaczy często więcej w tego typu pracy, niż konkretna, celowa odpowiedź. A pokolenia młodych są coraz bardziej spostrzegawcze i coraz bardziej wymagające.

Material praktyczny:

Passo a passo [krok po kroku]

Primo passo: Viaggiando con le parole

Obiettivi dell'esercizio:

Chiamare i mezzi di trasporto conosciuti, utilizzare i sostantivi (ancora senza precisione del genere)

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Come si chiamano questi mezzi di trasporto? Scrivi i loro nomi nella scheda [Jak nazywają się te środki transportu? Wpisz ich nazwy w diagram].

Załącznik 1. Diagram

Secondo passo: Elementi aggiunti

Obiettivi dell'esercizio:

Riconoscere i sostantivi seguenti: panierino, scoiattolo, foglie, mele, sole, funghi, gatto, nuvole.

Riconoscere il genere del sostantivo: un panierino/il panierino

Costruire frasi utilizzando i sostantivi: Prendi delle mele.

Metti le mele a destra/nel panierino/qui. Prendi un gatto / metti il gatto davanti al castello/dentro del castello

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Metti piccoli elementi nel disegno dove lo domanda il tuo amico (sotto l'albero, davanti al castello...) [Dodaj małe elementy do obrazka według poleceń kolegi (pod drzewem, przed zamkiem ...)]

Załącznik 2. Obrazek

Terzo passo: Cartoline illustrate

Obiettivi dell'esercizio:

Leggere e capire frasi. Riconoscere elementi: Natale, compleanno, fratellino, vacanze, arrivati, Pasqua per inventare l'illustrazione.

Osservare la costruzione con le forme dei verbi

Illustrare frasi capite.

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Illustra immagini secondo la frase di destra [Narysuj zgodnie z tekstem po prawej stronie]

	Ti auguro tanta gioia a Natale

	Tanti auguri per il tuo compleanno

	Il mio fratellino è appena nato

	Figurati! Le vacanze sono arrivate

	Siamo arrivati tutti contenti

	Buona Pasqua a tutti

Załącznik 3. Tabela

Quarto passo: La fabbrica dei verbi

Obiettivi dell'esercizio:

Preparare i dadi (il lavoro effettuato dagli ellievi)

Riconoscere i verbi (questi già conosciuti e quelli nuovi)

Ripetere la formazione delle forme grammaticali dei verbi, fra questi: il presente (il rosso), il passato (l'azzurro), il future (il verde), l' imperative (il nero), il condizionale (il giallo).

Giocare bene e imparare.

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Prepara il tuo dado per giocare. Entra nel gioco e tira il tuo dado. Dai la forma del verbo secondo il colore: il rosso – faccio, l'azzurro – ho fatto, il verde – farò, il nero – fai!, il giallo – farei, l'arancia – da scegliere (faccio, ho fatto, farò, fai!, farei)

[Przygotuj pomoc (kostkę) do gry. Rozpocznij grę rzucając kostką. Kolor czerwony wymaga użycia czasu teraźniejszego (faccio), niebieski czasu przeszłego (ho fatto), zielony czasu przyszłego (farò), kolor czarny wymaga użycia trybu rozkazującego (fail), żółty trybu przypuszczającego (farei). Kolor pomarańczowy oznacza dowolny wybór formy czasownika (faccio, ho fatto, farò, fail, farei)]

scegliere	leggere	comprare
volere	scusare	mangiare
scrivere	andare	provare
guardare	prendere	sapere
fare	studiare	stare
giocare	pensare	dare
lasciare	mettere	ascoltare

andare + = vai ! vada ! andiamo ! andate !

Załącznik 4. Kostka do gry

Quinto passo: Sei mimo ?

Obiettivi dell'esercizio:

Osservare i gesti interpretando le funzioni esercitate dai professionisti.

Chiamare le professioni.

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Mostra cosa fanno queste persone.

Come si chiama ogni professione?

[Pokaż co robią w pracy przedstawione osoby.

Nazwij te zawody.]

Załącznik 5. Rysunek

Sesto passo: Attraversando un paese

Obiettivi dell'esercizio:

Partendo di Roma, arrivando ad Assisi presentare il suo viaggio / al presente, al passato, al futuro / Utilizzare i verbi scelti.

Ordine dell'insegnante all'allievo:

Racconta il tuo viaggio fatto oggi, ieri o previsto per domani. [Opowiedz o swojej podróży odbywanej dziś, wczoraj lub zaplanowanej na jutro]

Tak krok po kroku mali poligłoci poznają język obcy, zaczynają się nim posługiwać, bawią się, używając nowego rejestru słownikowego, naturalnie, bez ogromnego wysiłku.

A kiedyś wyjadą do kraju, w którym się tego języka używa, pytają o drogę, o cenę chleba, o kierunek jazdy autobusu, tak, jakby pytali o to po polsku, opowiedzą o sobie, o polskiej rodzinie, o swojej podróży – mali Europejczycy we wspólnej Europie.

Pomoże im w tym język obcy „na miarę każdego” (*la lingua straniera su misura*) i mądrze poprowadzony kiedyś przez nauczyciela-lingwistę proces nauki przez zabawę (*la didattica ludica*).

Załącznik 6. Schemat

Autor rysunków: Paweł Przybylski

Katarzyna Kuczborska-Przybylska

Absolwentka Katedry Filologii Romańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, lektorka języków francuskiego i włoskiego oraz autorka artykułów i materiałów dydaktycznych w zakresie nauczania ww. języków. Od roku 2010 właścicielka strony internetowej <http://www.francais-italiano-on-line.pl>, oraz animatorka klas portalowych *adamstudio francais* i *adamstudio italiano* na portalu edukacyjnym <http://www.eduk.com.pl>.